

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

**Руденко О.М., Штуржецький С.В.,
Ткаленко Н.В., Михайловська О.В.**

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ТА СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

навчальний посібник

**Рекомендовано Вченою радою ЧНТУ
Протокол №3 від «28» березня 2016 року**

Чернігів – 2016

ББК 65.9(2Укр)Я73
УДК 35:352+353
Р 83

Рекомендовано до друку Вченою радою Чернігівського національного технологічного університету
(протокол № 3 від 28 березня 2016 р.)

Рецензенти:

Іваницька О.М., д. н. держ. упр., проф. Київського національного торгівельно-економічного університету
Куц Ю.О., д. н. держ. упр., проф. Харківського регіонального інституту державного управління НАДУ при президентові України

Навчально-наукова серія: «Публічне управління та адміністрування».

Започаткована НДІ публічного адміністрування та менеджменту Чернігівського національного технологічного університету в 2015 році. Випуск 3.

Р 83

Руденко О.М., Штурхецький С.В., Ткаленко Н.В., Михайловська О.В. Місцеве самоврядування та суспільні комунікації : навч. посіб. / Руденко О.М., Штурхецький С.В., Ткаленко Н.В., Михайловська О.В. – К. : Кондор, 2016. – 133с.

ISBN 978-617-7278-90-9

У навчальному посібнику розглядаються основні теоретичні та практичні аспекти функціонування комунікативного процесу в місцевому самоврядуванні України, досліджується історичний розвиток комунікації в громаді, аналізується особливість комунікативного процесу у формах безпосередньої участі громадян, визначаються перспективні напрями розвитку комунікації в місцевому самоврядуванні.

Представлений посібник розрахований на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, при вивченні нормативних дисциплін з державного управління та місцевого самоврядування; науково-методичного забезпечення професійного навчання державних службовців; а також на працівників органів державної влади та управління, які здійснюють діяльність у соціогуманітарній сфері.

Бібліогр.: 133 назв.

ББК 65.9(2Укр)Я73
УДК 35:352+353

ББК 65.9(2Укр)Я73
УДК 35:352+353

© Руденко О.М., Штурхецький С.В.,
Ткаленко Н.В., Михайловська О.В., 2016

© Чернігівський національний
технологічний університет, 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ЧАСТИНА 1. ТЕОРЕТИЧНІ МОДЕЛІ КОМУНІКАЦІЇ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ	7
Прагматичний аспект комунікації у місцевому самоврядуванні	7
Концепт адекватної моделі комунікативного процесу в місцевому самоврядуванні	10
Базові моделі комунікативного процесу	12
Моделі впливу комунікації на соціальні системи	15
Аналіз моделей через способи сприйняття комунікативного процесу	29
Синтетична модель комунікативного процесу в місцевому самоврядуванні.....	35
<i>Конспект-резюме</i>	39
<i>Запитання для самоконтролю</i>	43
ЧАСТИНА 2. ПРАКТИКА КОМУНІКАТИВНОГО ПРОЦЕСУ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ	44
Розвиток комунікативного процесу у місцевому самоврядуванні	44
Історичні аспекти комунікації у громаді	52
Безпосередня участь громадян у місцевому самоврядуванні	62
Нові форми безпосередньої участі громадян	72
Впровадження Е-комунікації: нові виклики і можливості для порозуміння в громаді	98
<i>Конспект-резюме</i>	110
<i>Запитання для самоконтролю</i>	115
<i>Короткий словник термінів</i>	116
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	120

ПЕРЕДМОВА

Право громадян на участь в управлінні державними справами є одним із ключових демократичних принципів, які знайшли своє відображення у преамбулі Європейської хартії місцевого самоврядування, підписаної всіма державами – членами Ради Європи. Громадянин є ключовим елементом у забезпеченні легітимності рішень органів місцевого самоврядування.

Вплив, якого зазнає Україна внаслідок глобалізаційних процесів, та розвиток демократичних процесів вимагають переоцінення ролі територіальних громад у суспільно-політичному й соціально-економічному житті держави. Принагідно відзначимо, що суттєво зростає роль первинних осередків демократії, завдяки чому функціонування територіальних громад наповнюється новим змістом.

Гострою стає проблема налагодження дієвої комунікативної взаємодії в місцевому самоврядуванні, що характеризується кількома важливими, на наш погляд, особливостями, які суттєво впливають на формування комунікативного потенціалу та на вибір комунікативних стратегій: 1) безпосередня приближеність представників органів місцевого самоврядування до територіальної громади не лише в географічній площині, а й у площині прийняття та реалізації управлінських рішень; 2) взаємопов'язаність і взаємозалежність членів територіальних громад та органів місцевого самоврядування, що знайшло своє відображення в юридичній та політичній практиці українського суспільства; 3) суттєва обмеженість в ресурсах (як людських, так і фінансових). Зазначене вимагає впровадження відповідних правових механізмів та процедур. Однак на практиці недосконало регламентований порядок реалізації механізму громадської участі в місцевому самоврядуванні не завжди спрямовується на користь громади і громадян. Як наслідок – неефективне управління, нелегітимні рішення, падіння рівня довіри населення до інститутів влади, загострення соціальних конфліктів.

Насьогодні громадське життя характеризується певним напруженням в різних сферах, а також відсутністю налагодженого комунікативного процесу. Суттєвого значення також набувають комунікативні відносини між органами місцевого самоврядування та громадськими об'єднаннями. Комунікативна взаємодія органів

публічної влади з громадськістю має бути необхідною умовою демократичного суспільства. Нагадаємо, що базовий принцип Ради Європи полягає в тому, що “справжня демократія неможлива без демократії на місцевому рівні”. Ефективність демократії має пропорційну залежність від результативності комунікативного процесу. Саме на рівні територіальної громади такий процес може і повинен розвиватися та вдосконалюватися. З одного боку, тісна взаємодія з громадянами, яка допомагає владі приймати оптимальні рішення, може здійснюватися саме на місцевому рівні. З іншого – демократична модель публічного управління вимагає активної участі громадян.

Усі учасники комунікативних відносин на засадах партнерської взаємодії можуть значно збільшити ефективність комунікацій, що призведе до якісно нового рівня громадсько-політичного й суспільного діалогу. Це, безсумнівно, можливо лише за умови рівноправної двосторонньої комунікації.

З огляду на вищевказане, також є необхідним і детальний розгляд впливу міжнародних громадських організацій на розвиток територіальних громад. Відносини між територіальною громадою і міжнародними недержавними організаціями дозволяють, за наявності розвинутого комунікативного потенціалу досить ефективно вирішувати проблеми місцевого розвитку на локальному рівні.

Предметом подальших наукових досліджень можуть стати шляхи підвищення комунікативного потенціалу на рівні територіальної громади. Ефективність успіху комунікативної взаємодії може вимірюватися не лише локальним зниженням соціальної напруги через підвищення ефективності управлінської діяльності, високої культури і технологічності застосованих комунікативних інструментів, а й підвищенням якості надання соціальних послуг, зростанням інвестиційної привабливості району, міста чи села через впровадження відповідної комунікативної стратегії. Говорячи про запровадження форм участі громадян задля ефективної комунікації у місцевій громаді, ми маємо на увазі таку ситуацію, при якій комунікативний потенціал буде максимальним.

Усі форми безпосередньої участі громадян є взаємодоповнюючими і взаємозалежними, особливо їхні новітні видозміни й увесь арсенал Е-комунікацій.

Тому особливої уваги потребує аналіз існуючих навчальних програм у сфері комунікативістики, розробка нових навчальних програм для підготовки і перепідготовки працівників місцевого самоврядування та додаткове професійне навчання персоналу органів місцевого самоврядування, що спрямовано на підготовку нової управлінської еліти за європейськими стандартами. Особливої актуальності набуває формування у студентів, що навчаються за напрямом «Публічне управління та адміністрування» необхідних професійних навичок з урахуванням положень міжнародних нормативно-правових баз, останніх тенденцій і перспектив розвитку суспільства. Це дозволить обійти слабкі місця трансформації комунікацій між органами місцевого самоврядування та територіальною громадою в умовах децентралізації, оскільки існування даних сфер неможливе без комунікації, як форми взаємодії, а демократичний режим вимагає погодження позицій у постійному діалозі між публічною владою і громадськістю.

Сподіваємося, що пропонований посібник буде також цінним навчально-інформаційним джерелом не лише для студентів Чернігівського національного технологічного університету спеціальності «Публічне управління та адміністрування», а й для інших спеціальностей, а також усіх, хто цікавиться проблематикою комунікативної взаємодії влади та громадськості. Матеріал навчального посібника може бути використаний і в практиці публічного управління для визначення напрямів подальшого вдосконалення державної комунікаційної політики. Ознайомлення з особливостями ефективної комунікативної взаємодії між органами самоврядування та громадськістю дасть можливість фахівцям-практикам отримати знання, які закладуть основи для подальшого розвитку їх професійних компетенцій.